

Taideyliopiston lausunto Opintosetelikokeilusta sivistysvaliokunnalle

Taideyliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua sivistysvaliokunnalle (lausunto toimitettu 26.5.2026) hallituksen esityksestä yliopistolain väliaikaisesta muuttamisesta (opintosetelikokeilu) ja toteamme seuraavaa.

Olemme jo aiemmin lähettämässämme lausunnossa 31.3.2026 todenneet opintosetelikokeilun lähtökohdat pääsääntöisesti kannatettaviksi. Aiemmin lähettämämme lausunto on tämän dokumentin liitteenä.

Lakiesitykseen on lisätty aivan valmistelun loppuvaiheessa – vasta lausuntokierroksen jälkeen – rajaus, jonka mukaan opintosetelin tuoma maksuttomuus koskisi vain suomen- ja ruotsinkielisiä opintoja. Taideyliopisto ei pidä tätä kielirajausta perusteltuna eikä kannata sen toteuttamista. Pidämme rajausta erittäin ongelmallisena ja ilman opiskelupaikkaa jääneiden yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta kestävämmänä ja vahingollisena.

Näkemyksemme mukaan rajaus on ongelmallinen erityisesti siksi, että se ei millään tavalla huomioi korkeakoulujen todellisuutta. Pyydämme kiinnittämään huomiota siihen, että opetustarjonnan kieli ja opintosuorituksen kieli eivät ole aina sama asia. Taideyliopiston tarjonnassa suuri osa opinnoista on suoritettavissa kahdella kielellä (suomi/englanti) eli opintojen toteutuksen kieleksi on ilmoitettu suomi/englanti. Tarjonnassamme on myös kursseja, joissa suorituskieleksi on merkitty suomi/ruotsi/englanti. Opintojaksot on tarkoitukseenmukaista merkitä monikielisiksi, koska tällöin opetus ja oppimateriaalit voivat olla tarjolla usealla kielellä, vaikka itse suoritus olisikin tehtävissä suomeksi tai ruotsiksi. Jos Opin.fi:n tekninen toteutus nojaa siihen, että se poissulkee opintoja, jossa tarjonnan kielidata on englanti, Taideyliopiston opintoseteli-tarjonnasta jää valtaosa pois.

Realistista on todeta, että osa korkeakoulujen opetustarjonnasta on nykyisin englanninkielistä. Englanninkieliset opinnot tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden kehittää kielitaitoaan ja valmiuksiaan toimia kansainvälisessä työympäristössä. Kun nämä opinnot rajataan opintosetelin ulkopuolelle, supistuu tarjolla oleva opintovalikoima olennaisesti. Tämä kaventaa nuorten valinnanvapautta ja heikentää heidän mahdollisuuksiaan tutustua laaja-alaisesti eri aloihin.

Korkeakoulut tarjoavat laajasti myös englanninkielistä kandidaattikoulutusta, Taideyliopisto mukaan lukien. Näihin ohjelmiin hakeutuvat monenlaiset nuoret kotoperäisesti ja kansainvälisesti. Rajaamalla nämä opinnot kokonaan opintosetelikokeilun ulkopuolelle ei toteuteta kokeilun tavoitetta antaa ilman opiskelupaikkaa jääneille mahdollisuus tutustua heitä kiinnostavien koulutusohjelmien tarjontaan.

Kielirajaus heikentää yhdenvertaisuutta ja koulutuksen saavutettavuutta. Se sulkee kokeilun ulkopuolelle esimerkiksi Suomessa kansainvälisen ylioppilastutkinnon suorittaneita nuoria sekä erilaisia kansainvälisistä lähtökohdista ponnistavia suomalaisia. Näin rajaus voi kaventaa joidenkin ryhmien mahdollisuuksia edetä korkeakoulututkintoon opintosetelin kautta.

Kielirajauksen taustalla vaikuttaa olevan pyrkimys kohdentaa opintoseteli ensisijaisesti sellaisille nuorille, joiden oletetaan jäävän Suomeen opiskelemaan ja työskentelemään. Ajatus itsessään on hankalasti perusteltavissa. Taideyliopisto katsoo myös, että tällainen rajaus voi toimia vastoin tavoitetta: se saattaa kannustaa osaa opiskelijoista hakeutumaan suoraan ulkomaisiin koulutusvaihtoehtoihin. Myöskään tämä ei ole linjassa opintosetelikokeilun tarkoituksen kanssa. Jo se, että opintoseteli on rajattu Suomessa toisen asteen tutkinnon suorittaneisiin, ohjaa merkittävästi kohderyhmää kotimaiseen koulutus- ja työmarkkinapolkuun.

Huomautamme kielirajauksen olevan myös ristiriidassa Suomen koulutuspoliittisten tavoitteiden kanssa, joissa korostetaan kansainvälistymistä ja kansainvälisten opiskelijoiden määrän kasvattamista. Kielirajaus on myös ristiriidassa tutkintojen kielitaitovaatimuksista annetun asetuksen kanssa.

Teknisesti pidämme ehdotettua kielirajausta vaikeasti ja kalliisti toteutettavana. Miten käytännössä monikieliseksi merkitystä tarjonnasta poimittaisiin kielidatan perusteella vain suomen tai ruotsinkieliset opinnot? Miten suhtaudutaan kielio-pintoihin, joita useat korkeakoulut suosittelevat suoritettavaksi väyläopintojen osana?

Tietojensiirto opin.fi -alustalle on vaatinut jo tähän saakka henkilöresursseja ja sellaista rahallista panostusta korkeakouluilta, joka ei alun perin ollut tiedossa. Esitetty kielirajaus monimutkaistaa asioita entisestään ja vie aikaa asialta, johon nyt tulisi keskittyä eli opintosetelimahdollisuudesta viestimiseen laajasti toisen asteen koulutusta päättävien suuntaan. Jos viestintä ei nyt tavoita kohderyhmää, karkaavat kokeilun mahdollisuudet nuorten ulottumattomiin.

Opinto-ohjauksen osalta korkeakoulujen velvollisuudeksi esitetään ohjauksen järjestämistä osana opintoseteliä, jotta se ei jäisi pelkäksi yksittäisten kurssien kokeiluksi, vaan tukisi opiskelijoiden etenemistä kohti tutkinto-opintoja. Tätä muotoilua pidämme kannatettavana.

Tapio Kujala
Vararehtori

Milla Vaisto-Oinonen
Vastaava opintopäällikkö

Taideyliopiston lausunto
opintosetelikokeusta
sivistysvaliokunnalle
sivu 3/3

JAKELU:
Johtoryhmä
Opetuksen varadekaanit
Opintopäälliköt
Hakijapalvelut
Ylioppilaskunta
Kirjaamo

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This document contains 3 pages before this page

Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende